

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 69 Mart 2020 & Volume: 13 Issue: 69 March 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4058>

SPORCU KİMLİĞİ İLE ÖZ YETERLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ATHLETES IDENTITY AND GENERAL SELF-EFFICACY IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Seçkin DOĞANER*
Murat GÖRMÜŞ**
Mehmet Özgür KILIÇ***

Öz

Araştırmada, Ankara ilinde yer alan çeşitli kulüplere ait sporcuların sporcu kimliği ile genel öz yeterlik algıları arasındaki ilişkilerin, farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada; Brewer ve Cornelius (2001) tarafından geliştirilmiş, Türkçeye uyarlama çalışması Öztürk ve Koca (2013) tarafından yapılan Sporcu Kimliği Ölçeği ile Schwarzer R. ve Jerusalem M. tarafından 1979 yılında Almanca olarak geliştirilen ve Teközel, M. (2002) tarafından Türkçeye çevirisi yapılan "Genel Öz Yeterlik Ölçeği" kullanılmış olup, araştırmaya 19 spor kulübünden toplam 393 sporcu katılmıştır. Ölçek formlarının incelenmesi sonucunda, 377 katılımcının verileri araştırmaya dahil edilmiştir. Normallik analizleri sonrasında parametrik testlere karar verilmiş ve bulgular yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, kadın sporcuların erkek sporculara oranla daha fazla performans ve sakatlık kaygısı yaşadığı tespit edilmiştir. 18 yaş üzerinde yer alan ve antrenman süresi uzun olan katılımcıların sporcu kimlik ve öz yeterlik algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca antrenman süresi ve spor yapma yılının fazla olmasının, katılımcılarda performans ve sakatlık korkusunu da beraberinde getirdiği araştırma sonuçlarında tespit edilmiştir. Babanın eğitim düzeyi ile sporla sınırlanmışlık algısında istatistiksel bir fark bulunmuştur. Farkın, lise mezunu ile lisansüstü mezunu babalar arasında olduğu tespit edilmiştir. Spor branşları incelendiğinde ise, badminton branşına ait katılımcılarda, tenis branşına göre daha fazla performans ve sakatlık kaygısı görüldüğü tespit edilmiştir. Sonuç olarak, fiziksel aktivitenin katılımcılarda güçlü bir sporcu kimliği oluşturmada etkin olduğu görülmüş ve sporcu kimliği algısı arttıkça, performans ve sakatlık kaynaklı kaygıların artabileceği görülmüştür. Eğitimli babanın çocuğunun sporcu kimliği kazanma olasılığının daha yüksek olduğu görülse de ailenin sporcu çocuklar üzerindeki etkileri halen araştırmalara konu olan bir olgudur. Badminton branşında görülen kaygılar, takım ve bireysel sporcular arasındaki duygusal farklılıkları göstermesi açısından önemlidir ancak takım ve bireysel sporcuların kaygı düzeyleri, literatürde farklı sonuçlar göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sporcu Kimliği, Genel Öz Yeterlik, Sporcu.

Abstract

The aim of this study is to investigate the relationship between athletes' identity and general self-efficacy perceptions of athletes from various clubs in Ankara in terms of demographic variables. In the study; "Sportsman Identity Scale", which developed from Brewer and Cornelius (2001) and adapted to Turkish by Öztürk and Koca (2013) and "General Self-Efficacy Scale" which developed from German by Schwarzer R. and Jerusalem M. (1979) and adapted to Turkish by Teközel M. (2002) was used. A total of 393 athletes from 19 sports clubs participated in the study. As a result of examining the scale forms, the data of 377 participants were included in the study. After the analysis of

*Dr. Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi.

** Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu.

*** Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencisi.

normality, parametric tests were decided and the findings were interpreted. According to the results of the study, it was found that female athletes had more performance and disability anxiety than male athletes. Participants over the age of 18 and having a longer training period were found to have higher perceptions of athlete identity and self-efficacy. In addition, the duration of the training and the year of doing sports were determined by the results of the research which brought about the fear of performance and disability among the participants. A statistically significant difference was found between the education level of the father with the perception of limitation in sports. The difference is about between high school graduate fathers. When the sports branches were examined, it was found that the participants in the badminton branch had more performance and disability anxiety than the tennis branch. As a result, physical activity was found to be effective in establishing a strong athlete identity in the participants and it was seen that as the perception of athlete identity increased, performance and disability-related concerns might increase. Although it is seen that the educated father's child is more likely to acquire sportsman identity, but the effects of the family on sportsman children are still a subject of research. Negative emotions seen in badminton branch are important in terms of showing emotional differences between team and individual sport branches, but anxiety levels of team and individual branches show different results in literature.

Keywords: Athletic Identity, General Self-Efficacy, Athlete.

1.Giriş

Kimlik kavramı uzun bir tarihi sürece sahip olmasına rağmen ancak 20. yüzyılla birlikte modern yaşamın bir sonucu olarak sıkça kullanılmaya ve tartışılmaya başlanmıştır (Aşkın, 2007). Kimlik, bireylerin yaşadığı toplumda oluşan toplumsal rolleri ne kadar benimsendiği ve bu rollerle ilişkili olarak kendisini nasıl tanımladığı ile ilgili bir kavramdır. En genel şekliyle topluluğun "kimler", topluluk içerisinde bireyin de kendisinin "kim", olduğunu, diğer "kimler" ve "kim" bağlamında tanımlamasıdır (Özdil, 2017).

Kimlik edinme süreci aynı zamanda sosyalleşme sürecidir. Sürekli gelişerek değişen dünyada belki de kolay kolay değişmeyen ve geçmişten bugüne kadar tekrarlayan formlarda ortaya çıkan, insanın fiziksel ve zihinsel özellikleri olsa da (Birol ve Aydın, 2019); sosyalleşme sürecinde farklılaşmayı meydana getiren birçok kimlik (cinsiyet, dil, tarih, din, mezhep, etnik vb. alanlarda) bireye empoze edilir ve bireyler birden fazla kimlik edinirler (Alptekin, 2011). İnsan, doğası gereği sosyal bir varlık olması sebebiyle "gruplaşma" ve "kendini bir gruba ait hissetme" gereksinimi içindedir. Bu gereksinimin altında, olumlu bir öz değerlendirme ve benlik saygısını yüceltme gereksinimi yatmaktadır (Yanar, Kırandı ve Can, 2017). Bireyin kendisini üyesi olarak algıladığı grupların olumlu özellikleri arttıkça olumlu "Sosyal Kimlik" oluşturma ihtimali artmaktadır. Diğer yandan, bireyler, gruplarından dolayı olumsuz bir sosyal kimliğe de sahip olabilmektedir (Aşkın, 2007). Bu toplumsal bir kazanımdan öte, bireysel bir çıkar gözetimidir. Kimlik duygusunun önemli bir boyutu olan 'sosyal kimlik' kavramı da bu noktada karşımıza çıkmaktadır (Yanar ve diğ., 2017). Bireyler, grup içerisinde kendi kimliğini gerçekleştirme, statü elde etme çabasında bulunur. Tüm bunlar aslında sosyal kimlik elde etme ve bireysel bir kazanımın gerekliliğidir (Baba Kaya, Namli ve Tekkurşun Demir, 2018).

Kişiler geçmişi boyunca, sosyal kategorilerin benzersiz kombinasyonunun bir üyesidir, bu nedenle kişinin öz kavramını oluşturan sosyal kimlikler benzersizdir. (Stets ve Burke, 2000). Sosyolojik kuramlara göre, insan her şeyden önce sosyal bir varlık olduğu için kimliğin ortaya çıkmasında ve şekillenmesinde organizmanın iç dinamiklerinin yanında, sosyal yaşamın da belirleyici fonksiyonları vardır (Aşkın, 2007). Ancak bu sosyal yaşam fonksiyonlarının belirleyici olabilmesi bireylerinin sosyal anlamda refaha ulaşması, bireysel ve toplumsal anlamda bir takım ihtiyaçlarının karşılanması doğrultusunda mümkün olabilecektir (Gök, Birol, Aydın, 2018). Bu bağlamda, sosyal bütünleşmede bireysel ve kolektif kimlikler önemli bir rol oynamaktadır. Bireysel kimliklerin sosyal bütünleşmeye olan katkıları şartlara ve bireysel ihtiyaçlara bağlı olarak değişebilirken, yedeğine aldığı kültürel arka planla kolektif kimlik toplumsal bütünleşmenin ana unsurunu oluşturmaktadır (Özdil, 2017). Aslında kimlik bir kişinin diğer kişiler üzerinde bıraktığı izlenimin hangi yönlerden farklı olduğunu ve hangi yönlerden onlara benzer olduğunu belirten önemli bir belirleyicidir. Kimlik üstlenilen rollerden ve bizim hakkımızda başkalarından aldığımız bilgilerden etkilenmektedir (Tuşak, Faganel ve Bednarık, 2005).

Bireyler toplum içerisinde sosyal yaşantılarına devam ederken, etnik, politik veya sosyal kimlikle tanımlanan değişik kimliklerle karşımıza çıkabilirken, sporcu kimliği ile tanımlanarak da karşımıza çıkabilmektedir (Baba Kaya ve diğ., 2018). Çünkü spor, bireyin hayat standartlarının yükselmesi, negatif olarak fiziksel ve zihinsel eksikliklerin ortaya çıkardıkları olumsuzlukların giderilmesi açısından bireyin hayatında önemli bir rol üstlenmektedir (Biol, Aydın, Kazak, 2018). Bu bağlamda ele alındığında bireylerin sporcu kimliği, tüm insanların değişen derecelerde sahip oldukları bir niteliği tanımlayan nispeten kararlı ama potansiyel olarak değişken bir kimlik olarak kavramsallaştırılmıştır. (Anderson, 2004). Sporcu kimliği, sporcuların rollerine bağlı önem, güç ve ayrıcalık derecesi olarak tanımlanmaktadır (Oregon, 2010). Sporcu kimliği çok yönlü kişisel kimliğin bir parçası olarak düşünülmektedir. Spora katılım sonucu antrenör ya da birey için önemli olan diğer kişilerin geri bildirimleri, sporcu kimliğinin artmasında etkilidir. Spora katılan bireyler kendini sadece sporcu olarak tanımlar ki, bu da sporcu kimliğinin ayrıcalıklı olma alt boyutunun önemini gösterir (Can ve Kaçay, 2016).

Brewer ve arkadaşlarına göre, sporcu kimliği, kişinin kendini ne derece sporcu olarak algılayıp nitelendirdiği ve çok yönlü benlik algısının bir boyutudur. Ortaya koyulan spor olaylarıyla ilgili davranışların bireysel kimliğin yanında sporcu kimliğini temsil ettiği söylenebilir (Brewer, Van Raalte ve Linder, 1993). Sporcu kimliği, spor yapma ve yarışmada yer almanın değer ve anlamını sağlayan öz kimliğin bir parçasıdır. Öz kimliğin bir parçası olarak sporcu kimliğinin büyüklüğü; bağlılık, katılım, algılanan sportif faaliyetin değeri ve anlamına bağlıdır (Tuşak ve diğ., 2005).

Bir sporcunun kimlik algılama seviyesi, sporcuların kendilerini nasıl gördüğü, onlar için neyin önemli olduğu ve neye değer verdikleriyle belirlenir. Sportif performans çoğu zaman sporcunun yaşamında, özellikle de kimlikleriyle ilgili olarak anahtar faktördür (Oregon, 2010). Kazandığı başarılar, yaptığı sporu sevmesi, çevresinde bulunan insanların ve takım arkadaşlarının desteği spora olan bağlılığını ve aynı zamanda iyi bir sporcu kimliği oluşturmada etkili olan faktörlerdir (Baba Kaya ve diğ., 2018). Sportif bir yaşam alanının birey hayatına getirdiği faaliyetlerin birçoğu sporcu kimliğine hizmet eden öğeler arasında olabilir. Katılımda bulunulan spor etkinliğine bağlı olarak gerçekleştirilen her davranış bu kimliğe hizmet edebilecektir. Örneğin, bir futbol oyuncusunun hayatına ait oluşturduğu davranış modelleri (düzenli beslenme, düzenli uyuma v.b) onun sporcu kimliğinden kaynağını alabilir (Çetinkaya, 2010).

Bireylerin kişisel yapısının yapılan spor türünü etkilediği düşünülmekte olup (Konter, 2003; Akt: Gök, Biol, Aydın, 2018), bu bağlamda sporcu kimliği, bilgileri yorumlamak için bir çerçeve sağlayabilir ve tutarlı davranışlar için ilham kaynağı olabilir. Ayrıca sporcu kimliği kısmen diğer insanların algıları açısından toplumsal bir rol oynar. Eğer diğerleri sizi bir sporcu olarak görürse ve sizi bu rolünüzle övüp içselleştirirse bir sporcu olarak kendinizi tanımlarsınız (Çetinkaya, 2015).

Sporcu kimliği güçlü bir yapıyı temsil etmekte ve genel olarak sporcular için psikolojik faydalar oluşturmaktadır. Ancak bu güçlü yapının tek başına sporcu yaşamındaki merkezi oluşturması, onların yaşamlarında birtakım psikolojik ve fiziksel sakıncaları beraberinde getirebilmektedir. Aşırı spor bağlılığı ve aşırı antrenman sporcuları fiziksel ve psikolojik olarak yüksek risk grubuna sokabilmektedir. Bu risklerden birçoğu, takımında yer bulamama, çeşitli sakatlık deneyimleri yaşamak veya sporculuk yaşamının sonlanması şeklinde cereyan edebilmektedir. Diğer yandan eğer bir sporcunun sahip olduğu kimlikte sportif rol şiddetle ağır basıyorsa, kariyerle ilgili önemli gelişmelerde ciddi duygusal bozukluklarla yüz yüze gelebilmektedir. Dolayısıyla bu bireyler için duygusal bozukluk durumu daha olası hâle gelebilmekte ayrıca kişisel kimlik ve kişisel değer algılamaları düşebilmektedir (Çetinkaya, 2015).

Sporada başarıya aracılık eden en etkili psikolojik yapılardan biri de öz yeterlik inancıdır (Barker, Jones ve Greenlees, 2013). Sporcuların öz yeterlik inançları üzerine yapılan araştırmalar öz yeterliğin performansın güvenilir bir belirleyicisi olduğunu ve performans farkının hesaplanmasında bilişsel ve eğitim değişkenleriyle birlikte faydalı olduğunu ortaya koymaktadır (Feltz ve Lirgg, 2001).

Öz yeterlik inançları evrensel bir özellik taşımaz. Lakin bireyler arasında değişiklik gösteren bir dizi kendi inançları işleyen farklı alanlarla bağlantılıdır. Öz yeterlik bireysel yetenek muhakemesi ile ilgilidir (Pastorelli, Caprara, Barbaranelli, Rola, Rozsa ve Bandura, 2001). Öz yeterlik etkisinin yaşanmasında, bireysel farklılıklar olduğu görülmektedir. (Park ve John, 2014). Bandura'nın sosyal bilişsel kuramının temel ilkelerinden biri olan öz yeterlik (self efficacy) yani kendini yetkin görme inancı, bireylerin yaptıkları eylemlerin arkasındaki en önemli güdüsel yapıdır. Öz yeterlik inançları bireylerin azim ve kararlılığını arttırarak performans artışını sağlayabildiği gibi yaşam döngülerinde değişiklikler oluşturabilecek eylemleri de etkiler (Arseven, 2016).

Öz yeterlik algısı, bireyin yaşamında etkili olan olayları kontrol etme kapasitesi, olası durumlar karşısında iyi bir performans göstermek için yeteneklerine olan inançları olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1994; Bandura, 1995). Öz yeterlik, bireylerin zorlu talepler üzerinde ve kendi işlevleri üzerinde kontrol sağlama yetenekleri hakkındaki inançlarını açıklar (Luszczynska, Scholz ve Schwarzer, 2005). Öz yeterlik, bireyin kendisine verilen işi organize edebilme ve başarabilme yeteneği ile ilgili kendine yönelik değerlendirmeleridir. Bireylerin olası durumlar ile başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine ilişkin yargılarını içerir (Eyüboğlu, 2012). Yüksek öz yeterlik, zor görevlere ve faaliyetlere yaklaşırken dinginlik duyguları yaratmaya yardımcı olmaktadır. Bu etkilerin bir sonucu olarak da, öz yeterlik inancı, bireylerin elde ettikleri başarı seviyesinin belirleyicisidir. (Pajares, 1996)

Öz Yeterlik Kuramı'nın temel ilkesi, bireylerin kendilerini yeterli hissettikleri eylemleri gerçekleştirme ihtimallerinin yüksek; yeterli olmadıklarını düşündükleri eylemleri gerçekleştirme ihtimallerinin ise düşük olduğu yönündedir (Pastorelli ve diğ., 2001). Bireylerin öz yeterlik inançlarının yüksek olması, üstlendikleri görevlerde başarılı olmalarını sağlayan bir unsurdur. Öz yeterliği yüksek olan bireyler yeteneklerine yüksek bir inançla yaklaşır. Zor görevler karşısında çabalarını artırır ve üstesinden gelmek için gayret sarf ederler. Başarısızlık ya da aksaklıklar oluştuğunda ise kendilerini çabucak toparlamaya çalışırlar. Bu tür etkili bir görünüm bireysel başarıların oluşmasını sağlarken aynı zamanda stres ve depresyona karşı savunmasızlığı da azaltır. Buna karşılık, yetenek ve yeterliklerinden şüphe eden bireyler ise zor görevlerden uzak dururlar. Zorluklarla ve engellerle karşı karşıya kaldıklarında kişisel eksikliklerine, karşılaşılan engellere ve başarılı bir performans gösterme çabalarına odaklanmak yerine her türlü olumsuz sonuca odaklanırlar ve çabalarını azaltarak zorluklar karşısında çabucak pes ederler. Sonrasında ki toparlanma ve yeterlik duygularını kazanmakta da oldukça gevşektirler. Gösterilen performans yetersizliğini eksik yetenek olarak gördüklerinden yeteneklerine olan inançlarını da kolayca yitirirler. Bunun sonucunda da stres ve depresyona girerler (Bandura, 1994).

Bireyin duygu, düşünce ve davranışlarını şekillendiren önemli faktörlerden biri olan öz yeterlik (Arslan ve Balkıs, 2016), bireylerin kendilerini motive edebilme durumlarını ve davranışlarını da etkiler (Bandura, 1995). Öz yeterlik inançları insan işleyişinin etkilendiği dört ana psikolojik sürecin farklı etkileri ile oluşur. Bunlar bilişsel, motivasyonel, duygusal ve seçim süreçleridir (Bandura, 1994; Bandura, 2012).

Bilişsel süreçler; bir bilgi deposundan diğerine bilgi akışını sağlayan zihinsel eylemdir. (Öztan Ulusoy, 2014). Davranışların öğrenilmesi ve uzun süreli belleğe aktararak hafızaya yerleştirilmesinde önemli bir role sahiptirler. Sosyal öğrenme, bilişsel süreçlerle gerçekleştirilmektedir. (Ogelman, 2016). Bireylerin yapacağı çoğu eylem ilk olarak düşünce biçiminde düzenlenir. Güçlü bir öz yeterlik algısı, başarılı senaryolarının zihinde görselleşmesini, zayıf bir öz yeterlik algısı, olumsuz senaryoların zihinde oluşmasına ortam hazırlar. Öz yeterlik algısı düşük olan bireyler ne kadar çok çaba harcasa da başarılı olamayacakları inancına kapılır ve en başından yenilgiyi kabul ederler. Buna karşılık öz yeterlik algısı güçlü olan bireyler kendilerine zorlu hedefler koyar ve başarılı olamayacakları düşüncesi performanslarının artmasına sebep olur (Bandura, 1994).

Motivasyonel süreçler; öz yeterlik algısı motivasyonun sağlanmasında anahtar rol oynar. Bireyler yapabilecekleri hakkında inançlar oluşturur. Kendileri için belirledikleri hedeflere ulaşma konusunda kendilerini yönlendirirler, çaba düzeylerini ayarlarlar ve kendilerini motive ederler. Yetenekleri konusunda güçlü bir yeterlik inancına sahip bireyler, zorlukların üstesinden gelmek için büyük çaba harcar ve bu çabaları başarıya ulaşmaları için katkı sağlar. Kendileri ile ilgili şüphe içerisinde olan bireyler, engeller ve başarısızlıklarla karşı karşıya kaldıklarında çabaları yavaşlar ve çabucak pes ederler (Bandura, 1994).

Duygusal süreçler; bireylerin engellerle ve zorluklarla başa çıkma yeteneklerine inançları stres, depresif duygular ve motivasyon seviyelerini etkilemektedir. Düşünce süreçlerini kontrol etmede algılanan öz yeterlik, düşünce kaynaklı stres ve depresif duyguların düzenlenmesinde önemli bir faktördür. Güçlü öz yeterlik sahibi bireyler, engeller ve zorluklar karşısında daha az stres ve endişe seviyesine sahipken, zayıf öz yeterlik sahibi olan bireyler, engeller ve zorluklar karşısında daha fazla stres ve endişe seviyesi yaşamaktadır (Bandura, 1994).

Seçim süreçleri; bireyler yaptıkları seçimlerle yaşamlarında farklı yetkinlik alanları, ilgi alanları ve sosyal ağlar geliştirir. İnsanlar, baş etme yeteneklerini aştığını düşündükleri görevlerden kaçınırken, üstesinden kolayca gelebilecekleri görevleri tercih etme eğilimindedirler. Güçlü yeterlik algısına sahip olan bireyler, yeteneklerine güvenir ve zor işlerden kaçmak yerine onların üstesinden gelmek için çaba sarf ederler. İddialı hedefler belirler ve hedeflerine odaklanırlar. Başarısızlıklar karşısında yılmazlar ve yeterlik hislerini çok hızlı bir şekilde geri kazanırlar. Düşük yeterlik algısına sahip olan bireyler ise zor görevlerden

kaçınır, isteksizdirler ve koyulan hedeflere bağlı kalmazlar. Görevin üstesinden gelerek başarı elde ettiklerini düşünmek yerine olumsuz sonuçları düşünürler. Zor görevler karşısında çabucak pes ederler. Başarısızlıklar karşısında kendilerine olan güvenlerini çok çabuk kaybederler ve kolayca stres ve depresyona girerler (Bandura, 1994).

İnsanların yeterlikle ilgili inançları dört ana kaynaktan edinilen bilgilerle geliştirilebilir. Güçlü bir yeterlik hissi oluşturmanın en etkili yolu *ustalık tecrübeleridir*. Kazanılan başarılar, bireyde yeterlik duygusunun oluşumunda sağlam bir inanç geliştirir (Bandura, 1995). Eğer deneyimler genellikle başarılıysa öz yeterlik düzeyini arttıracaktır (Weinberg ve Gould, 2015). Başarıda sergilenen performanslar, tesadüfi veya özel dış yardımlardan ziyade beceriyle algılanıyorsa öz yeterliği arttırması daha muhtemeldir. Performanstaki başarılar, öz yeterliği güçlendirir. (Bandura, 1977). Başarısızlıklar, özellikle de başarısızlık hissi kesin olarak tespit edilmeden önce meydana gelirse, bireyi olumsuz etkiler (Bandura, 1995). Tekrarlanan başarısızlıklar daha düşük yeterlik beklentilerine yol açar (Weinberg ve Gould, 2015). Yeterlik inançlarını yaratmanın ve güçlendirmenin ikinci etkili yolu, sosyal modellerin sağladığı güvenilir deneyimlerden geçer. Modellemenin yeterlik inançları üzerindeki etkisi, modellere benzerlik algısından kuvvetle etkilenir. Varsayılan benzerlik arttıkça, modellerin başarıları ve başarısızlıkları daha ikna edici olur. İnsanlar modelleri kendilerinden çok farklı görürlerse, kişisel etkinlik inançları, modellerin davranışlarından ve ürettiği sonuçlardan çok fazla etkilenmez (Bandura, 1995). Özellikle görev deneyimi olmayan ve kendi yetenekleri için başkalarının yargılarına ihtiyaç duyan sporcular için önemli bir yeterlik kaynağıdır. Örneğin bir paralelde çok zor bir hareketi gerçekleştiren bir cimnastikçinin diğer kişiler tarafından izlenmesi, izleyenlerin kaygılarının azalmasına ve kendilerinin de bunu yapabileceklerine inançlarının artmasına yardımcı olur (Weinberg ve Gould, 2015). *Sözel ikna*, insanların başarılı olmak için gerekenlere sahip oldukları inancını güçlendirmenin üçüncü yoludur. Sözel ikna, insanları başarılı olmak için yeterince çaba göstermeye zorlar, becerilerin gelişmesini ve kişisel yeterlik duygusunu arttırır. Yüksek kişisel yeterlik inançlarını yalnızca sözel ikna ile bireylere aşılacak, onların yetersizlik algılarının arttırılmasından daha zordur (Bandura, 1995). Bireyin bir aktivitede başarılı olup olmayacağına ilişkin teşvik ve nasihatler bireyin öz yeterlik algısını etkiler. Gerçekçi olmayan teşvikler, bireyin sergileyeceği tüm çabaya karşın bireyin yaşayacağı başarısızlık nedeniyle bireyde öz yeterlik inancının hızlı bir şekilde düşmesine neden olmaktadır (Arseven, 2016). Yeterlik inançlarını değiştirmenin, fiziksel durumu arttırmak, stresi ve olumsuz duygusal eğilimleri azaltmak ve bedensel durumların yanlış yorumlanmasını düzeltmenin dördüncü yolu fizyolojik ve duygusal durumların kontrol edilip düzenlenmesidir. Önemli olan duygusal ve fiziksel reaksiyonların yoğunluğu değil, nasıl algılandıkları ve yorumlandıklarıdır. Örneğin, etkinlik düzeyi yüksek olan kişilerin, duygusal uyarılma durumlarını enerji verici bir performans kolaylaştırıcısı olarak görmeleri muhtemeldir, oysa ki kendileri tarafından şüphelenilenler uyarılmalarını zayıflatıcı olarak görmektedir (Bandura, 1995).

Araştırmada, Ankara ilinde yer alan çeşitli kulüplere ait sporcuların sporcu kimliği ile genel öz yeterlik algıları arasındaki ilişkilerin, farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, Kendi Kendine Yeterbilme Teorisi temel alınarak hazırlanmıştır. Teoriye göre, katılımcıların, belirli bir serbest zaman aktivitesi ya da fiziksel bir aktivite için motive olması, onların söz konusu aktiviteye dahil olmalarında olumlu etkiler göstermektedir. Teori, kişileri fiziksel aktivite için zorlayabilirken, katılımcılara bir anlamda özerklik ve tatmin duygusu yaşatır. Bu duygu ise, katılımcıların aktivitelere karşı motivasyonlarının belirlenmesi ve ilgi duydukları bir kimlik geliştirmesini sağlar (Chatzisarantis ve Hagger, 2009). Teoride açıklanan duygular, sporcu kimliği ve genel öz yeterlik duygularının sporcular açısından yorumlanması ve sonuçlar üzerinden öneriler verilmesi konusunda yardımcı olabilir.

2.Yöntem

Araştırmada bilimsel araştırma türlerinden nicel araştırma tekniği kullanılmıştır. Nicel araştırmada, bağımlı değişkenlerin bağımsız değişkenler üzerindeki etkisi ölçülmeye çalışılmakta ve elde edilen veriler istatistiksel sonuçlar eşliğinde yorumlanmaktadır (Newman, 1991). Bu durum araştırmacının veriler toplanmadan önce araştırma konusu üzerinde ölçek planlaması yapmasına olanak tanımaktadır. Araştırmada ayrıca bireylerin herhangi bir olgu veya olayla ilgili görüş ve tutumlarının incelendiği ve betimlenmeye çalışıldığı "ilişkisel tarama yöntemi" tercih edilmiş olup, örnekleme yönteminde ise "basit seçkisiz örnekleme" tekniği kullanılmıştır.

2.1.Evren ve Örneklem

Araştırma Ankara’da faaliyet gösteren Tenis, Badminton ve Masa Tenisi kulüplerinde spor yapan 12 yaş ve üzerindeki sporculardan oluşmaktadır. Araştırmaya Ankara’nın farklı ilçelerinde faaliyet gösteren 19 spor kulübünden gönüllü 393 lisanslı sporcu katılmıştır. Toplanan formlar ön incelemeye tabi tutularak, eksik ya da yanlış verilerin değerlendirme dışı bırakılması sonucu, toplam 377 adet form (tenis 153 kişi, masa tenisi 132 kişi, badminton 92 kişi) değerlendirilmeye alınmıştır.

Çizelge 1: Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Yüzdelerle Dağılımları

Frekans ve Yüzde Dağılımları	f	%	
Yaşınız	12 - 17	262	69,5
	18 - ve üzeri	115	30,5
Branşınız	Tenis	153	40,6
	Masatenisi	132	35,0
	Badminton	92	24,4
Cinsiyetiniz	Erkek	216	57,3
	Kadın	161	42,7
Bu zaman kadar katıldığınız müsabakalarda hiç ödül aldınız mı?	Evet	282	74,8
	Hayır	95	25,2
Ailenizin ekonomik (gelir) durumu nedir?	2000 TL – 4000 TL	179	47,5
	4001 TL ve üzeri	198	52,5
Haftada kaç saat branşınızda antrenman yapıyorsunuz?	1-7 saat	205	54,4
	8 ve üzeri	172	45,6
Kaç yıldır lisanslı spor yapıyorsunuz?	1-3 yıl	103	27,3
	4-7 yıl	181	48,0
	8 yıl ve üzeri	93	24,7
Annenizin eğitim durumu nedir?	Lise mezunu	241	63,9
	Lisans mezunu	74	19,6
	Lisansüstü mezunu	62	16,4
Babanızın eğitim durumu nedir?	Lise mezunu	195	51,7
	Lisans mezunu	115	30,5
	Lisansüstü mezunu	67	17,8
Toplam	377	100	

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Sporcu Kimliği Ölçeği” ve “Genel Öz yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. *Kişisel Bilgi Formu*: Araştırmacı tarafından geliştirilen, araştırmaya konu olan sporcular hakkında bilgi toplamak amacıyla spor branşı, cinsiyet, yaş, lisanslı spor yapma süreleri, haftalık antrenman süreleri, anne ve baba eğitim düzeyleri, ödül alıp alamadıkları ve ailenin ekonomik (gelir) durumu türünden sorular içermektedir.

Sporcu Kimliği Ölçeği: Brewer ve Cornelius (2001) tarafından bireylerin sporculuk düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş olup toplam 7 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin, Türkçeye uyarlama çalışması Öztürk ve Koca (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Sosyal Kimlik (1.,2., ve 3. sorular), Sporla Sınırlanmışlık (4., ve 5. sorular) ve Olumsuz Duyuşsallık (6., ve 7. sorular) olmak üzere 3 alt boyutu vardır. Ayrıca ölçekten elde edilen toplam puan sporcu kimliği seviyesinin gücünü ortaya koymaktadır.

Ölçek yedili likert tipte puanlanmaktadır (1 = Hiç Katılmıyorum, 7 = Tamamen Katılıyorum). Katılımcıların ölçekten aldıkları yüksek puanlar, sporcu kimliği düzeylerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Genel Öz yeterlik Ölçeği: Ralf Schwarzer ve Matthias Jerusalem, Genel Öz yeterlik Ölçeği'ni 1979 yılında Almanca olarak geliştirmişlerdir. 1993 yılında aynı araştırmacılar tarafından ölçeğin İngilizce versiyonu geliştirilmiş; ölçek daha sonra çeşitli araştırmacılar tarafından 26 dile çevrilmiş ve uyarlanmıştır. Ölçek, Türkçeye Teközel, M. tarafından çevrilmiş ve ilk kez Piko, Gibbons, Luszczynska ve Teközel (2002) tarafından Macar, Polonyalı, Türk ve Amerikalı lise öğrencileri ile yürütülen ve sigara içme davranışının öz yeterlik, gelecek yönelimi, sosyal karşılaştırma, saldırganlık ve yaşam doyumu ile ilişkisinin incelendiği araştırma kapsamında İzmir'deki genel liselerde öğrenim gören 626 öğrenciye uygulanmıştır (Telef ve Karaca 2012). Ölçek algılanan öz yeterlik hakkında genel bir değerlendirme yapmak amacıyla tasarlanmıştır. 12 yaş ve üzeri bireylere uygulanan ölçek, 10 maddeden oluşmaktadır ve tek boyutludur. Ölçekten elde edilen puanlar, sporcunun genel öz yeterlik seviyesini ortaya koymaktadır. Ölçek, dörtlü likert tipte puanlanmakta ve katılımcıların maddelerin karşılığında "Hiç doğru değil" (1 puan), "Çok az doğru" (2 puan), "Biraz doğru" (3 puan) ve "Tümüyle doğru" (4 puan) seçeneklerinden kendine uygun olanı seçmesi yoluyla uygulanmaktadır. Genel Öz yeterlik Ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 40, en düşük puan ise 10'dur. Bireyin puanının yüksek olması kendisini "öz yeterli" olarak algıladığını göstermektedir.

3. Bulgular

3.1. Verilerin Analizi

Analizlere başlamadan önce tüm verilerin iç tutarlık katsayıları ve normallik dağılımlarına bakılmış ve test sonuçlarına göre analizler parametrik ya da non-parametrik testlerden hangisinin kullanılacağına karar verilmiştir. Çizelge 2'de güvenilirlik katsayıları, Çizelge 3'te ise verilere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri ile elde edilen verilere ait yorumlar verilmiştir.

Çizelge 2: Ölçeklerin Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek	Cronbach Alpha (α)	Ölçek Toplamı
Genel Öz yeterlik	,86	,86
Sosyal Kimlik	,71	
Sporla Sınırlanmışlık	,66	,77
Olumsuz Duyuşsallık	,61	

Güvenirlik aralığı, Kayış (2006) tarafından; $0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir, $0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek güvenilirliği düşüktür, $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek güvenilirliği güvenilirdir, $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek güvenilirliği yüksek derecededir şeklinde yorumlanmaktadır. Çizelge 2'de gösterilen ve hesaplanan verilerin güvenilirlik katsayılarına bakıldığında, Cronbach's Alfa (α) katsayısına ilişkin verilerin sayısal değerlerine göre, ölçeklerin güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3: Araştırma Verilerine İlişkin Çarpıklık Basıklık Değerleri

Ölçek	N	Çarpıklık	Basıklık
Genel Öz yeterlik	377	-,665	,483
Sosyal Kimlik	377	-1,569	2,576
Sporla Sınırlanmışlık	377	-1,385	1,717
Olumsuz Duyuşsallık	377	-1,642	2,452

Normallik dağılımı ölçümlerinde, verilerdeki Çarpıklık (Skewness) değerlerinin -2 ve +2 arası, Basıklık (Kurtosis) değerlerinin ise -2 ve +2 arasında olduğunda, verilerin normal dağıldığı belirtilmektedir (George ve Mallery, 2010). Çizelge 3'de yer alan verilere bakıldığında, verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle verilerin analizinde parametrik testler tercih edilmiştir.

Çizelge 4: Genel Öz yeterlik ve Sporcu Kimliği Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	X	S	t	p*
Genel Öz yeterlik	Erkek	216	3,36	,502	,896	,371
	Kadın	161	3,31	,426		
Sosyal Kimlik	Erkek	216	6,05	1,02	1,20	,228
	Kadın	161	5,92	1,13		
Sporla Sınırlanmışlık	Erkek	216	5,84	1,28	1,71	,864
	Kadın	161	5,82	1,15		
Olumsuz Duyuşsallık	Erkek	216	5,94	1,29	-2,42	,016*
	Kadın	161	6,25	1,07		

(P* $<$ 0,05)

Cinsiyete değişkenine göre yapılan analizler sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=-2,42$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, kadın katılımcıların ($X=6,25$), erkek katılımcılara ($X=5,94$) göre “olumsuz duyuşsallık” algı puanları daha yüksektir. Genel Öz yeterlik, Sosyal Kimlik ve Sporla Sınırlanmışlık algılarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çizelge 5: Genel Öz yeterlik ve Sporcu Kimliği Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	Yaş	N	X	S	t	p*
Genel Öz yeterlik	12-17	262	3,28	,483	-3,77	,000*
	18 ve üzeri	115	3,47	,415		
Sosyal Kimlik	12-17	262	6,04	1,04	1,18	,236
	18 ve üzeri	115	5,90	1,14		
Sporla Sınırlanmışlık	12-17	262	5,83	1,19	-0,12	,898
	18 ve üzeri	115	5,84	1,30		
Olumsuz Duyuşsallık	12-17	262	6,03	1,22	-1,07	,283
	18 ve üzeri	115	6,17	1,19		

(P* $<$ 0,05)

Katılımcıların “Genel Öz yeterlik” algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=2,71$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, 18 yaş ve üzeri yaş grubunun ($X=3,47$) genel öz yeterlik algı puanları, 12-17 yaş grubuna göre ($X=3,28$) daha yüksektir.

Çizelge 6: Genel Öz yeterlik ve Sporcu Kimliği Ölçeği Puanlarının Ödül Alma Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	Ödül Alma	N	X	S	t	p*
Genel Öz yeterlik	Evet	282	3,38	,442	3,18	,002*
	Hayır	95	3,21	,530		
Sosyal Kimlik	Evet	282	6,21	,889	6,89	,000*
	Hayır	95	5,37	1,32		
Sporla Sınırlanmışlık	Evet	282	5,93	1,14	2,71	,007*
	Hayır	95	5,54	1,40		
Olumsuz Duyuşsallık	Evet	282	6,16	1,16	2,34	,020*
	Hayır	95	5,82	1,32		

(P* < 0,05)

Katılımcıların "Genel Öz yeterlik" algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=3,18$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, ödül alan katılımcıların ($X=3,38$) genel öz yeterlik algı puanları, almayanlara göre ($X=3,21$) daha yüksektir. Katılımcıların "Sosyal Kimlik" algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=6,89$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, ödül alan katılımcıların ($X=6,21$) sosyal kimlik algı puanları, almayanlara göre ($X=5,37$) daha yüksektir.

Katılımcıların "Sporla Sınırlanmışlık" algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=2,71$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, ödül alan katılımcıların ($X=5,93$) sporla sınırlanmışlık algı puanları, almayanlara göre ($X=5,54$) daha yüksektir. Katılımcıların "Olumsuz Duyuşsallık" algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=2,34$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, ödül alan katılımcıların ($X=6,16$) olumsuz duyuşsallık algı puanları, almayanlara göre ($X=5,82$) daha yüksektir.

Çizelge 7: Genel Öz yeterlik ve Sporcu Kimliği Ölçeği Puanlarının Ailenin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	Ekonomik Durum	N	X	S	t	p
Genel Öz yeterlik	2000 TL-4000 TL	179	3,31	,449	-1,27	,202
	4001 TL ve üzeri	198	3,37	,490		
Sosyal Kimlik	2000 TL-4000 TL	179	5,92	1,20	-1,35	,176
	4001 TL ve üzeri	198	6,07	,948		
Sporla Sınırlanmışlık	2000 TL-4000 TL	179	5,90	1,16	1,04	,297
	4001 TL ve üzeri	198	5,77	1,28		
Olumsuz Duyuşsallık	2000 TL-4000 TL	179	6,12	1,19	,657	,512
	4001 TL ve üzeri	198	6,03	1,23		

(P* < 0,05)

Ailenin ekonomik durumu değişkenine göre yapılan analizler sonucunda katılımcıların Genel Öz yeterlik, Sosyal Kimlik, Sporla Sınırlanmışlık ve Olumsuz Duyuşsallık algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çizelge 8: Genel Öz yeterlik ve Sporcu Kimliği Ölçeği Puanlarının Antrenman Süresi Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	Antrenman Süresi	N	X	S	t	p*
Genel Öz yeterlik	1-7 saat	205	3,33	,452	-,255	,799
	8 ve üzeri	172	3,35	,494		
Sosyal Kimlik	1-7 saat	205	5,77	1,19	-4,51	,000*
	8 ve üzeri	172	6,26	,838		
Sporla Sınırlanmışlık	1-7 saat	205	5,57	1,33	-4,69	,000*
	8 ve üzeri	172	6,15	,994		
Olumsuz Duyuşsallık	1-7 saat	205	5,91	1,33	-2,81	,005*
	8 ve üzeri	172	6,26	1,02		

(P* < 0,05)

Katılımcıların “Sosyal Kimlik” algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=-4,51$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, antrenman süresi 8 saat ve üzeri olan katılımcıların ($X=6,26$) sosyal kimlik algı puanları, 1-7 saat antrenman yapan katılımcılara göre ($X=5,77$) daha yüksektir.

Katılımcıların “Sporla Sınırlanmışlık” algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=-4,69$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, antrenman süresi 8 saat ve üzeri olan katılımcıların ($X=6,15$) sporla sınırlanmışlık puanları, 1-7 saat antrenman yapan katılımcılara göre ($X=5,57$) daha yüksektir.

Katılımcıların “Olumsuz Duyuşsalık” algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(375)=-2,81$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, antrenman süresi 8 saat ve üzeri olan katılımcıların ($X=6,26$) olumsuz duyuşsalık algı puanları, 1-7 saat antrenman yapan katılımcılara göre ($X=5,91$) daha yüksektir.

Çizelge 9: Lisanslı Sporculuk Yılı Değişkenine Göre One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Lisanslı Sporculuk Yılı	N	X	S	F	p*	Anlamlı Fark
Genel Öz yeterlik	1-3 yıl	103	3,27	,504	1,85	,157	-
	4-7 yıl	181	3,35	,472			
	8 yıl ve üzeri	93	3,39	,426			
Sosyal Kimlik	1-3 yıl	103	5,72	1,22	4,65	,010*	1-3 yıl < 4-7 yıl < 8 yıl ve üzeri
	4-7 yıl	181	6,09	1,02			
	8 yıl ve üzeri	93	6,12	,947			
Sporla Sınırlanmışlık	1-3 yıl	103	5,91	1,08	4,68	,010*	4-7 yıl < 8 yıl ve üzeri
	4-7 yıl	181	5,64	1,38			
	8 yıl ve üzeri	93	6,10	,960			
Olumsuz Duyuşsalık	1-3 yıl	103	5,90	1,15	1,75	,174	-
	4-7 yıl	181	6,10	1,31			
	8 yıl ve üzeri	93	6,22	1,05			

($P^*<0,05$)

Ölçeğe ait “Sosyal Kimlik” algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 374)=1,85$, $p<0,05$]. Anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Post-Hoc (Fark) testlerinden faydalanılmıştır. Fark testleri için yapılan incelemelerde varyanslar homojen olmadığından “Tamhane’s T2” tekniği tercih edilmiştir. Tamhane’s T2 fark testi sonucunda, “1-3 yıl” ($X=5,72$) ile “4-7 yıl” ($X=6,09$) ve “8 yıl ve üzeri” ($X=6,12$) arasında fark olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğe ait “Sporla Sınırlanmışlık” algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 374)=4,68$, $p<0,05$]. Anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Post-Hoc (Fark) testlerinden faydalanılmıştır. Fark testleri için yapılan incelemelerde varyanslar homojen olmadığından “Tamhane’s T2” tekniği tercih edilmiştir. Tamhane’s T2 fark testi sonucunda, “4-7 yıl” ($X=5,64$) ile “8 yıl ve üzeri” ($X=6,10$) arasında fark olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 10: Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Babanın Eğitim Durumu	N	X	S	F	p*	Anlamlı Fark
Genel Öz yeterlik	Lise mezunu	195	3,34	,456	,140	,869	-
	Lisans mezunu	115	3,32	,493			
	Lisansüstü mezunu	67	3,36	,483			
Sosyal Kimlik	Lise mezunu	195	6,06	,972	2,30	,101	-

	Lisans mezunu	115	5,82	1,29			
	Lisansüstü mezunu	67	6,10	,936			
Sporla Sınırlanmışlık	Lise mezunu	195	5,98	1,12	3,46	,032*	lisansüstü mezun < lise mezunu
	Lisans mezunu	115	5,71	1,43			
	Lisansüstü mezunu	67	5,58	1,08			
Olumsuz Duyuşsallık	Lise mezunu	195	6,20	1,15	2,36	,095	-
	Lisans mezunu	115	5,93	1,27			
	Lisansüstü mezunu	67	5,94	1,23			

(P* < 0,05)

Ölçeğe ait "Sporla Sınırlanmışlık" algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [F(2, 374)=3,46, p<0,05]. Anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Post-Hoc (Fark) testlerinden faydalanılmıştır. Fark testleri için yapılan incelemelerde varyanslar homojen olmadığından "Tamhane's T2" tekniği tercih edilmiştir. Tamhane's T2 fark testi sonucunda, "lise mezunu" (X=5,98) ile "lisansüstü mezun" (X=5,58) arasında fark olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 11: Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Annenin Eğitim Durumu	N	X	S	F	p*	Anlamlı Fark
Genel Öz yeterlik	Lise mezunu	241	3,34	,488	1,67	,190	-
	Lisans mezunu	74	3,27	,446			
	Lisansüstü mezunu	62	3,42	,425			
Sosyal Kimlik	Lise mezunu	241	6,02	1,04	1,85	,158	-
	Lisans mezunu	74	5,80	1,21			
	Lisansüstü mezunu	62	6,13	1,02			
Sporla Sınırlanmışlık	Lise mezunu	241	5,91	1,18	1,85	,159	-
	Lisans mezunu	74	5,60	1,44			
	Lisansüstü mezunu	62	5,79	1,06			
Olumsuz Duyuşsallık	Lise mezunu	241	6,12	1,19	,779	,460	-
	Lisans mezunu	74	5,92	1,29			
	Lisansüstü mezunu	62	6,06	1,21			

(P* < 0,05)

Annenin eğitim durumu değişkenine göre yapılan One-Way Anova testi sonuçları incelendiğinde, ölçeğe ait alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Çizelge 12: Spor Branşı Değişkenine Göre One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Spor Branşı	N	X	S	F	p*	Anlamlı Fark
Genel Öz yeterlik	Tenis	153	3,30	,479	2,69	0,69	-
	Masatenisi	132	3,41	,434			
	Badminton	92	3,29	,499			
Sosyal Kimlik	Tenis	153	5,86	1,23	2,21	,111	-
	Masatenisi	132	6,07	,940			
	Badminton	92	6,13	,958			
Sporla Sınırlanmışlık	Tenis	153	5,65	1,27	2,96	,053	-
	Masatenisi	132	5,92	1,18			
	Badminton	92	6,00	1,18			
Olumsuz Duyuşsallık	Tenis	153	5,88	1,28	4,02	,019*	tenis < bad minton
	Masatenisi	132	6,13	1,26			

Badminton 92 6,32 ,948

($P^* < 0,05$)

Ölçeğe ait “Olumsuz Duyuşsallık” algısında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 374)=4,02$, $p < 0,05$]. Anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Post-Hoc (Fark) testlerinden faydalanılmıştır. Fark testleri için yapılan incelemelerde varyanslar homojen olmadığından “Tamhane’s T2” tekniği tercih edilmiştir. Tamhane’s T2 fark testi sonucunda, “tenis” ($X=5,88$) ile “badminton” ($X=6,32$) branşları arasında fark olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 13: Ölçekten Elde Edilen Verilerin Korelasyon Katsayısı Analizleri

Ölçek	Genel Öz yeterlik	Sosyal Kimlik	Sporla Sınırlanmışlık	Olumsuz Duyuşsallık
Genel Öz yeterlik	1			
Sosyal Kimlik	,351**	1		
Sporla Sınırlanmışlık	,278**	,542**	1	
Olumsuz Duyuşsallık	,243**	,330**	,398**	1

Korelasyon katsayısı, iki değişken arasındaki ilişkinin miktarını bulup yorumlamak amacıyla kullanılmaktadır. Korelasyon katsayıları aşağıda verilen aralıklara göre yorumlanabilir;

- 0.70-1.00 aralığı yüksek,
- 0.70-0.30 aralığı orta,
- 0.30-0.00 aralığı düşük olarak yorumlanmaktadır.

Korelasyon katsayısının “1.00” olması, mükemmel pozitif ilişkiyi; “-1.00” olması ise mükemmel negatif ilişkiyi göstermektedir (Büyüköztürk, 2016 s:31-32). Araştırma verilerinden elde edilen korelasyon katsayısı analizlerine bakıldığında, ölçeğe ait alt boyutlar arasında düşük - orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edildiği görülmektedir. Dolayısıyla değişkenlerden biri arttığında diğer değişkenin de arttığı söylenebilir.

4. Tartışma

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, demografik değişkenler ile ölçeklerin alt boyutları arasında istatistiksel farklar gözlemlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde kadın katılımcıların, erkek katılımcılara göre olumsuz duyuşsallık algı puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarımızda tespit edilen bu durum, kadın sporcuların, erkek sporculara göre sporda karşılaşılacak olumsuz bir durumdan (performans kaybı, sakatlık vb) daha çabuk etkilendiğini göstermektedir. Sporcu kimliği algısının cinsiyet türü ile ilişkisinin incelendiği ve 166 üniversite öğrencisine yapılan bir araştırmada, kadın ve erkek sporcular arasında istatistiksel olarak bir fark gözlemlenmemiş ancak araştırmada her iki cinsiyetin de güçlü sporcu kimlikler yansıttığı vurgulanmıştır (Saraç ve Toprak, 2017). Bu durum araştırma sonuçlarımız ile farklılık göstermektedir. Literatür incelendiğinde cinsiyet açısından farkların olduğu araştırmalar olduğu gibi (Kaya, Namlı ve Demir, 2018; Walseth, Aartun ve Engelsrud, 2017), anlamlı bir farklılığa rastlanmayan araştırmalar da mevcuttur (Çetinkaya, 2010; Can ve Kaçay, 2016; Canpolat ve Çetinkalp, 2011). Katılımcıların yaş grubu incelendiğinde, 18 yaş ve üzerindeki grubun, genel öz yeterlik algılarının, 12-17 yaş aralığına sahip gruba göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum 18 yaş ve üzerindeki katılımcıların kendilerine güven ve yeterlilik duygularının gelişmiş olmasının sonucu olarak görülebilir. Özellikle 12-17 yaş grubunda yer alan sporcu öğrenciler içerisinde cinsiyet açısından kadınlarda, erkeklere oranla sağlık ve güzellik algılarında farklılıklar olduğu gözlemlenmektedir. Bu durumun, kadın öğrencilerin ideal beden kavramı hakkındaki beklentileri ile doğru orantılı olduğu düşünülmekte ve kadınlarda bu algının yüksek olması normal karşılanmaktadır (Walseth ve diğ., 2017).

Öz yeterlik algısı bireyin başarısını etkileyen bir değişken olarak nitelendirilmektedir (Chen, Gully ve Eden, 2004; Luszczynska ve diğ., 2005). Araştırmada katılımcıların genel öz yeterlik, sosyal kimlik, sporla sınırlandırılmışlık ve olumsuz duyuşsallık algıları incelendiğinde, ödül alan katılımcıların, ödül almayan katılımcılara göre ölçekten aldıkları puanların yüksek olduğu tespit edilmiştir. Genel öz yeterlik algısı

üzerine sporcu öğrencilerin katılımı ile yapılan benzer bir araştırmada; öğrencilerin öz yeterlik ile başarı algısı alt boyutları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (Canpolat ve Çetinkalp, 2011). Bu durum, başarıyı etkileyen değişkenler içerisinde olumlu güdülemelerin etkisi olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Takım liderlerinin, oyuncular üzerindeki etkilerinin incelendiği bir araştırmada, takım liderlerinin oyun ve diğer oyuncular üzerinde onları motive edebilecek liderlik davranışları gösterdiğinde tüm takımı olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir (Fransen, Haslam, Steffens, Vanbeselaere, De Cuyper ve Boen, 2015). Bu durum, takım içerisindeki oyuncuların sporcu kimliklerinin de gelişmesine etki ettiği gibi, olumsuz güdülenmenin de güven duygusunu düşürdüğünü açıklaması açısından önemlidir. Söz konusu sonuçlar araştırma sonuçlarımız ile benzerdir.

8 saat ve üzerinde antrenman yapan katılımcıların, 1-7 saat antrenman süresine sahip katılımcılara oranla, sosyal kimlik, sporla sınırlandırılmışlık ve olumsuz duyusallık algı puanları daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, antrenman süresi uzadıkça katılımcıların yapmış oldukları branşa karşı aidiyet duygularının gelişmesi, hedeflerinin belirlenmesi ve sporu hayatlarının bir parçası haline getirmesi açısından olumlu bir algı yarattığı gibi, performans kaybı ya da sakatlık sonucu yarışmalardan uzak kalma gibi olumsuz kaygılar da oluşturabileceğini göstermektedir. Dövüş sporlarına ait sporcuların stres yönetme stratejileri üzerine yapılan bir araştırmada, sporcuların karşılaştıkları stres faktörleri ile baş edebilme yöntemleri incelenmiş ve araştırma sonuçlarımızdan farklı olarak, antrenman süresi arttıkça sporcuların kaygı ve stres durumlarına karşı doğal bir koruyucu geliştirdikleri tespit edilmiştir (Eraslan, Karafil ve Atay, 2017). Bu durum, sporcuların olumlu sporcu kimliği kazanmalarının yanında olumsuz etkilere karşı engelleri aşabilecekleri stratejiler oluşturmaları açısından önemlidir.

Aktif spor yapma süresi incelendiğinde ise, sosyal kimlik algısında 1-3 yıl, 4-7 yıl ve 8 yıl üzerinde aktif sporculuk süresi olan katılımcılar arasında fark görülürken, sporla sınırlandırılmışlık algısında ise 4-7 yıl ile 8 yıl ve üzeri süreler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Bu sonuç, spor yapma süreleri düşük olan sporcuların hedeflerini belirleme ve kendini sporcu olarak tanımlama duygularının baskın olduğunu düşündürmektedir. Aktif sporculuk yılı fazla olan sporcularda ise, sporu hayatlarının bir parçası olarak görme ve spor alanından arkadaşlar edinme şeklinde davranışlar yoğun olarak görülmekte olup, sporcu kimliklerini geliştirmede bu davranışlardan faydalandıkları söylenebilir. Literatürde yer alan benzer araştırmalara bakıldığında aktif spor yaşamının, bireylerde cesaret ve özgüven duygusunu geliştirerek, olumlu sosyal kimlik duygusunun ortaya çıkmasına neden olduğu vurgulanmaktadır (Can ve Kaçay, 2016). Bu durum, aktif sporculuk süresinin sosyal kimlik üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucunu düşündürmesi açısından önemlidir. Ancak literatürde farklı sonuçlar da görülmektedir. Nitekim, futbolculara yapılan benzer bir araştırmada, katılımcıların spor yapma yılı ile sporculuk düzeylerinin ilişkileri incelenmiş olup, sporcu kimliği ve kendine güven arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (Işık, 2018). Bu durum araştırma sonuçlarımız ile farklılık göstermektedir.

Katılımcılara ait anne ve babanın eğitim düzeyi değişkenine bakıldığında, annenin eğitim düzeyi ile sporcu kimliği ya da genel öz yeterlik algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken, babanın eğitim düzeyi ile sporla sınırlandırılmışlık algısında istatistiksel bir fark bulunmuştur. Farkın, lise mezunu ile lisansüstü mezunu babalar arasında olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda ailenin ekonomik durumunun katılımcılarda sporcu kimliği ya da genel öz yeterlik algısından anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Literatürde sporcu çocuklara sahip ailelerin sporcu kimliği geliştirmeleri üzerine yapılan çeşitli araştırmalar mevcuttur ancak araştırmalar sporda aile katılımının oldukça karmaşık olduğundan bahsetmektedir (Dorsch, King, Dunn, Osai ve Tulane, 2017; Harwood ve Knight, 2009; Knight, Berrow ve Harwood, 2017). Dezavantajlı öğrencilerin sosyalleşmesinde sporun etkisi üzerine yapılan bir araştırmada öğrencilerin aile kaynaklı sıkıntılardan kurtulmak için sporla uğraşmalarının onlarda olumlu etkiler yarattığı tespit edilmiştir (Kılıç ve Arslan, 2018). Bu durum, eğitim düzeyi açısından fark yaratmasa da katılımcıların sporcu kimliğini geliştirmesinde ve genel öz yeterlik düzeylerinin güçlendirilmesinde sporun olumlu etkisini ortaya koymaktadır. Yüksel (2019) tarafından yapılan bir araştırmada ise ailenin eğitim durumunun çocuklarda sosyalleşmeye olumlu katkı sağladığı vurgulanarak, ailelerin spora katılımının da bu durumu desteklediği açıklanmıştır. Bu tip sonuçlar araştırma sonuçlarımız ile benzerdir.

Aktif olarak yapılan branş açısından bakıldığında ise, olumsuz duyusallık algısında tenis ve badminton branşları arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bu sonuca göre, badminton sporcularının, tenis sporcularına göre performans ve sakatlık kaynaklı endişeler yaşadıkları tespit edilmiştir. Singh (2018) tarafından yapılan ve basketbol ile badminton branşlarına ait kaygı düzeylerinin ölçüldüğü bir araştırmaya göre, basketbol branşına sahip sporcularda, badminton branşına sahip sporculara oranla daha fazla

saldırıcılık ve rekabet kaynaklı endişe duygusu tespit edilmiştir. Bu sonuç araştırma sonuçlarımız ile farklılık göstermektedir. Badminton sporcuları arasından yapılan bir araştırmaya göre ise, kentsel takımdaki oyuncuların, kırsal takımdaki oyunculara göre daha fazla performans odaklı kaygı yaşadığını göstermiştir (Rani, 2018). Farklı bir araştırmada ise başarısız sporcuların, başarılı sporculara göre kaygı durumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, yarışma kaygısının önemli bir sonucu olarak görülebilir ancak sporcularda bireysel ya da takım sporcusu olarak optimal bir kaygı düzeyinin kazanma için normal sayılabileceği de bilinmektedir (Özerkan, 2013).

5. Sonuç

Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde, sporcu kimliği ve genel öz yeterlik algılarının sporcular üzerinde çeşitli etkileri olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların cinsiyet fark etmeksizin, fiziksel aktivite ile birlikte gelen güçlü kişilik özelliklerinden etkilendiği, ancak kadın sporcuların erkek sporculara göre daha duyarlı oldukları gözlemlenmektedir. Antrenman süresinin uzunluğunun sporcularda negatif etkiler yarattığı literatür tarafından desteklenen bir olgudur. Bu konu araştırma sonuçlarına da yansımış olup, antrenman süresi arttıkça sporcu kimliği algısında düşüş görülmüştür. Bu duruma, uzun ve yorucu antrenman sürelerinin sporcular üzerinde yarattığı olumsuz etkilerin neden olduğu düşünülebilir. Genel öz yeterlik algısının, yaş gruplarında anlamlı bir fark yaratması, yaşı küçük olan sporcuların, yaşı büyük olan sporculara karşı yetersiz özgüven duygusu yaşadıklarını düşündürmektedir.

Ailenin ekonomik durumu sporcuların algıları üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etki yaratmazken, babanın eğitim durumunun sporcu kimliği üzerinde etkileri olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, babanın eğitim seviyesinin yüksekliği ile çocuğun sporcu kimliği kazanması arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu göstermiş ve eğitim seviyesi daha yüksek olan babanın çocuğunun, sporcu kimliği kazanma oranının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Spor branşları açısından bakıldığında, badminton ve tenis arasında sporcu kimliği açısından önemli bir fark görülmüştür. Badminton branşının, tenis branşına oranla daha fazla olumsuz duyusallık puanı alması, sporcu kimliği kazanımlarında badminton branşına ait sporcuların daha fazla performans ve sakatlık kaynaklı kaybetme korkusu yaşadıklarını göstermektedir. Kendi Kendine Yetebilme Teorisinde bahsedilen olumlu güdülenmenin, araştırma sonuçlarına da etki ettiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların antrenman süreleri arttıkça, ilgili aktiviteye karşı daha sahiplenici ve sporcu kimliğine özgü duygular edindikleri tespit edilmiştir. Bu durumun, sporun aidiyet duygusu ile alakalı olduğu düşünülebilir. Ancak, aşırı güdülenme ve ilgi duyma, her ne kadar branşa karşı ilgi ve istek artışı yaratsa da beraberinde müsabaka ortamına özgü kaybetme odaklı kaygı duygularını da getirmektedir.

6. Öneriler

Sporcuların, yaş grupları dikkate alınarak, genel özgüven ve yeterlik duygularının artırılmasına yönelik verilebilecek uzman desteği, onların performans ya da sakatlık kaynaklı korku yaşamalarının önüne geçebilir. Bu tip bir yaklaşım, özellikle kadın sporcuların kendine güven duygularının da artmasına katkı sağlaması açısından önemlidir. Aile bireylerinin sosyo-ekonomik faktörler en az etkileyecek şekilde serbest zamanlarında fiziksel aktivite ile geçirebilmelerinin sağlanması, sporcu çocukların daha çok sporcu kimliği kazanmalarına sağlayabilir. Bu durum, ailenin spora bakış açısını güçlendirebilir ve karşılaşılabilecek engellerin kolay aşılmasını sağlayabilir.

Araştırmaya üç farklı branş dahil edilmiştir. Bu durum, gelecekte yapılacak olan araştırmalarda genişletilebilir. Araştırmaya dahil edilecek olan farklı branşlar, genel öz yeterlik ve sporcu kimliği algısının daha geniş değişkenler ile incelenmesi açısından önemlidir. Araştırmanın amacına uygun olarak, problem cümlesini destekleyebilecek sosyo-psikolojik kaynaklı farklı ölçekler kullanılabilir. Bu durum gelecekte yapılacak olan araştırmalara farklı bir bakış açısı sunabilir. Araştırma konusu üzerinde nitel sorular çıkarılması ve analiz edilmesi, sonuçlara derinlik katması açısından fayda sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Alptekin, D. (2011). *Toplumsal Aidiyet ve Gençlik: Üniversite Gençliğinin Aidiyeti Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Sosyoloji Bilim Dalı, Konya.

Anderson, C. B. (2004). Athletic Identity and Its Relation To Exercise Behavior: Scale Development and Initial Validation. *Journal Of Sport & Exercise Psychology*, 26, 39-56

- Arseven, A. (2016). Öz Yeterlilik: Bir Kavram Analizi. *International Periodical For The Languages, Literature and History Of Turkish Or Turkic*, Volume 11/19, P. 63-80
- Arslan, G., Balkis, M. (2016). Ergenlerde Duygusal İstismar, Problem Davranışlar, Öz Yeterlik ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişki. *Sakarya University Journal Of Education*, 6/1, Ss. 8-22
- Aşkın, M. (2007). Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:10 Sayı:2
- Baba Kaya, H., Namlı, S., Tekkurşun Demir, G. (2018). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sporcu Kimlikleri ve Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11/7 (Özel Sayı), S.179-196
- Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory Of Behavioral Change, *Psychological Review*, 1977, Vol. 84, No. 2, 191-215
- Bandura, A. (1994). Self-Efficacy. <https://www.uky.edu/~eushe2/bandura/banency.html>, Erişim: 02.01.2019
- Bandura, A. (1995). Exercise Of Personal and Collective Efficacy in Changing Societies, *Self-Efficacy in Changing Societies*, Edited by Albert Bandura, Cambridge University Press, S.1-45
- Bandura, A. (2012). On The Functional Properties Of Perceived Self-Efficacy Revisited, *Journal Of Management*, Vol. 38 No. 1, 9-44
- Barker J.B., Jones, M.V., Greenlees, I. (2013). Using Hypnosis To Enhance Self-Efficacy in Sport Performers, *Journal Of Clinical Sport Psychology*, 7, 228-247
- Bırol, S.S., Aydın, E. (2019). Investigation Of Recreative Services Provided by The General Directorate Of Youth Services Since Its Establishment. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, Volume:12, Issue:66, pp:1473-1485.
- Bırol, S.Ş., Aydın, E., Kazak, G.Y. (2018). Kentsel Yaşam Kalitesi Perspektifinde Belediyelere Halka Arz Edilen Sportif Rekreasyon Amaçlı Parkların Planlanmasında Yetkili Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, Cilt:11, Sayı:61, ss: 1261-1273.
- Brewer, B.W., Van Raalte, J.L., Linder, D.E. (1993). Athletic Identity: Hercules' muscles Or Achilles Heel?. *International Journal Of Sport Psychology*, 24, 237-254.
- Büyükköztürk Ş. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, Y., Kaçay, Z. (2016). Sporcu Kimlik Algısı ile Cesaret ve Öz güven Duyguları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Journal Of Human Sciences*, 13(3), 6176-6184.
- Canpolat, A. M., Çetinkalp, Z. K. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrenci-Sporcuların Başarı Algısı ve Öz Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(1), 14-19.
- Chatzisarantis, N. L., Hagger, M. S. (2009). Effects Of An Intervention Based On Self-Determination Theory On Self-Reported Leisure-Time Physical Activity Participation. *Psychology and Health*, 24(1), 29-48.
- Chen, G., Gully, S. M., Eden, D. (2001). Validation Of a New General Self-Efficacy Scale. *Organizational Research Methods*, 4(1), 62-83.
- Çetinkaya, T. (2010). *Sporcu Öğrenci Kimliği Oluşumunda Etkili Olan Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara
- Çetinkaya, T. (2015). *Takım Sporlarında Sporcu Kimliği ve Sürekli Sportif Kendine Güven İlişkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara
- Dorsch, T. E., King, M. Q., Dunn, C. R., Osai, K. V., Tulane, S. (2017). The Impact Of Evidence-Based Parent Education in Organized Youth Sport: A Pilot Study. *Journal Of Applied Sport Psychology*, 29(2), 199-214.
- Eraslan, M., Karafil, A. Y., Atay, E. (2017). Üniversiteler Arası Spor Müsabakalarına Katılan Muay Thai Sporcularının Stres İle Başa Çıkma Stratejilerinin Değerlendirilmesi. *Journal Of Human Sciences*, 14(3), 2915-2924.
- Eyüboğlu, E. (2012). *Spor Yapan ve Yapmayan 12-14 Yaş Arası Ergenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Uygulamalı Psikoloji Programı, İstanbul
- Feltz, D.L., Lirgg, C.D. (2001). Self-Efficacy Beliefs Of Athletes, Teams, and Coaches, In R. N. Singer, H. A. Hausenblas, & C. Janelle (Eds.), *Handbook Of Sport Psychology*, 2nd Ed. (Pp. 340-361). New York: John Wiley & Sons. <https://www.researchgate.net>, Erişim: 04.02.2019
- Fransen, K., Haslam, S.A., Steffens, N.K., Vanbeselaere, N., De Cuyper, B., Boen, F. (2015). Believing in "Us": Exploring Leaders' Capacity To Enhance Team Confidence and Performance by Building a Sense Of Shared Social Identity. *Journal Of Experimental Psychology: Applied*, 21(1), 89.
- George, D., Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 Update (10a Ed.) Boston: Pearson
- Gök, A., Bırol, S.Ş., Aydın, E. (2018). Recreation Policies in the Framework Of Development Plans. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, Volume:11, Issue:60, pp:1377-1386.
- Gök, A., Bırol, S.Ş., Aydın, E. (2018). Farklı Değişkenlere Göre Atletizm Kros Sporcularının Başarı Algısı Ve Hayal Etme Düzeyleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, Cilt:11, Sayı:60, ss: 1367-1376
- Harwood, C., Knight, C. (2009). Stress in Youth Sport: A Developmental Investigation Of Tennis Parents. *Psychology Of Sport And Exercise*, 10(4), 447-456.
- Işık, U. (2018). Profesyonel ve Amatör Futbolcuların Sportif Kendine Güven ve Sporcu Kimlikleri Arasındaki İlişki. *Spor Eğitim Dergisi*, 2(3), 26-35.
- Kaya, H. B., Namlı, S., Demir, G. T. (2018). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sporcu Kimlikleri ve Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(7), 179-196.
- Kayış, A. (2006). *Güvenirlilik Analizi (Reliability Analysis)*, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, 2.Baskı, Editör: Kalaycı Ş., Ankara: Asil Yayınları.
- Kılıç, M., Arslan, A. (2018). Parçalanmış Aileye Mensup Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Sporun Etkisi. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 17(66).
- Knight, C. J., Berrow, S. R., Harwood, C. G. (2017). Parenting in Sport. *Current Opinion in Psychology*, 16, 93-97.
- Luszczynska, A., Scholz, U., Schwarzer, R. (2005). The General Self-Efficacy Scale: Multicultural Validation Studies. *The Journal Of Psychology*, 139(5), 439-457.
- Newman, W. L. (1991). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. Allyn and Bacon.
- Ogelman, H. G. (2016) *Öğrenme-Öğretme Kuramları ve Uygulamadaki Yansımaları*, Editör: Ekici, G., Pegem Akademi, Mart 2016, Ankara
- Oregon, E.M., (2010). *An Examination Of Athletic Identity and Identity Foreclosure Among Male Collegiate Student-Athletes*. A Thesis Submitted to the Faculty Of The University Of North Carolina at Chapel Hill in Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Of Master Of Arts in The Department Of Exercise and Sport Science (Sport Administration).

- Özdil, M. (2017). Kolektif ve Bireysel Kimlikler Bağlamında Sosyal Bütünleşme, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:28, S. 383-400
- Özerkan, K. N. (2013). Üniversiteli Basketbolcularda Yarışma Öncesi Kaygı Düzeyi ile Performans Arasındaki İlişki. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3.
- Öztan Ulusoy, Y. (2014). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*. Editör: Oral, B., Pegem Akademi, 3.Baskı, Şubat 2014-Ankara
- Öztürk, P., Koca, C. (2013). Sporcu Kimliği Ölçeğinin Türkçe Formunun Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 24 (1), 1-10
- Pajares, F. (1996). Self-Efficacy Beliefs in Academic Settings. *Review Of Educational Research Winter*, Vol. 66, No. 4, Pp. 543-578
- Park, J. K., John, D. R. (2014). Self-Efficacy, and Performance. *Journal Of Marketing Research*, Vol. L1 (April 2014), 233-247
- Pastorelli, C., Caprara, G.V., Barbaranelli, C., Rola, J., Rozsa, S., Bandura, A. (2001). The Structure Of Children's Perceived Self-Efficacy: A Cross-National Study. *European Journal Of Psychological Assessment*, Vol. 17, Issue 2, Pp. 87-97
- Rani, R. (2018). Study Of Sports Competitive Anxiety Between Urban and Rural Badminton Players Of Senior Secondary School Level. *International Journal of Yogic, Human Movement and Sport Sciences*, 3(1): 202-203
- Saraç, L., Toprak, N. (2017). Sporcu Kimliği ve Homofobi İlişkisinin Sporcu Üniversite Öğrencisi Adayları Örneğinde İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 79-84.
- Singh, P. (2018). Aggression and Sports Competition Anxiety Between University Level Male Badminton and Basketball Players. *Ijypppe Online*, 3(1).
- Stets, J. E., Burke, P. J. (2000). Identity Theory and Social Identity. *Theory Social Psychology Quarterly*, Vol. 63, No. 3, 224-237
- Telef, B.B., Karaca, R. (2012), Çocuklar İçin Öz-Yeterlik Ölçeği; Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (32), <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/231622>
- Tuşak, M., Faganel, M., Bednarik, J. (2005). Is Athletic Identity an Important Motivator?. University Of Ljubljana, Faculty Of Sport, Gortanova 22, 1000 Ljubljana, Slovenia, *International Journal Of Sport Psychology* 36(1):39-49
- Yanar, Ş., Kirandı, Ö., Can, Y. (2017). Tenis ve Badminton Sporcularının Sporcu Kimlik Algısı ve Başarı Motivasyon Düzeyleri Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 51-58
- Yüksel, M. (2019). Ailenin Spora Katılımı ile Çocuklarının Elit Spora Yönelmesi Arasındaki İlişki. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 319-326, ISSN: 1309-9302 <http://dergipark.gov.tr/odusobiad>
- Walseth, K., Aartun, I., Engelsrud, G. (2017). Girls' Bodily Activities in Physical Education How Current Fitness and Sport Discourses Influence Girls' Identity Construction. *Sport, Education and Society*, 22(4), 442-459.
- Weinberg, R.S., Gould, D. (2015). *Spor ve Egzersiz Psikolojisinin Temelleri (Foundations Of Sport and Exercise Psychology)*. Editörler, Şahin, M., Koruç, Z., Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., 6. Basım, 2015